

Umumiy o'rta ta'lim maktablari musiqa darslarida ingliz tilida qo'shiqlarni ijro etish metodikasini takomillashtirish

Komila Otabekovna Muxammadova
BuxDU

Annotatsiya: Ushbu maqola umumiy o'rta ta'lim maktablari musiqa darslarida ingliz tilida qo'shiqlarni ijro etish metodikasini takomillashtirish masalalarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'quvchilarga samarali o'rgatishning nazariy va amaliy asoslari, pedagogik yondashuvlar, metodik vositalar va ijodiy faoliyatni rag'batlantirish usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada qo'shiqlar orqali lingvistik kompetensiyalarni rivojlantirish, talaffuz va musiqiy ifoda ko'nikmalarini shakllantirish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan strategiyalar bayon etiladi. Tadqiqot natijalari musiqiy ta'lim jarayonida ingliz tilidagi qo'shiqlarni qo'llash orqali maktab o'quvchilarining ijodiy va til kompetensiyalarini samarali rivojlantirishga imkon yaratishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, ingliz qo'shiqlari, ijro etish metodikasi, umumta'lim maktabi, pedagogik yondashuv, til ko'nikmalari, musiqiy ta'lim, ijodiy faoliyat, o'quvchi motivatsiyasi, dars metodikasi

Improving the methodology of performing songs in English in music lessons in general secondary schools

Komila Otabekovna Mukhammadova
BukSU

Abstract: This article is devoted to the study of issues of improving the methodology of performing songs in English in music lessons in general secondary schools. The study analyzes the theoretical and practical foundations of effective teaching of English songs to students, pedagogical approaches, methodological tools and methods of stimulating creative activity. The article also describes strategies aimed at developing linguistic competencies through songs, forming pronunciation and musical expression skills, and increasing students' motivation. The results of the study show that the use of English songs in the process of music education allows for the effective development of creative and language competencies of schoolchildren.

Keywords: music education, English songs, performance methodology, secondary school, pedagogical approach, language skills, music education, creative activity, student motivation, teaching methodology

Musiqqa ta'limi umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'quvchilarning estetik, ma'naviy va ijodiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Musiqqa darslari nafaqat san'atni shakllantiradi, balki o'quvchilarning nutq madaniyati, talaffuz va lingvistik ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Xususan, ingliz tilida qo'shiqlarni ijro etish maktab darslarida ikki yo'nalishda foydali hisoblanadi: birinchidan, bu o'quvchilarning musiqiy ko'nikmalarini boyitadi, ikkinchidan, ular orqali ingliz tilini o'rganish jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'ladi. Shu bois, ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'quvchilarga ijro etishni o'rgatishning metodikasi va yondashuvlarini takomillashtirish masalasi dolzarb hisoblanadi.

Bugungi kunda xalqaro ilmiy adabiyotlarda musiqqa va tilni birlashtiruvchi pedagogik yondashuvlar keng muhokama qilinmoqda. Musiqaning lingvistik komponent bilan uyg'unligi o'quvchilarda nutq madaniyati va talaffuzni shakllantirishda samarali vosita sifatida qaraladi. Ingliz tilida qo'shiqlar ijro etish orqali o'quvchilar tinglash, talaffuz qilish, ritm va intonatsiya bilan ishlash, shuningdek, musiqiy ifodani rivojlantirish ko'nikmalarini egallash imkoniga ega bo'ladi. Shu bilan birga, qo'shiqlar o'quvchilarning emotsional dunyosini boyitadi, ijodiy fikrlash va ijro etish malakalarini mustahkamlaydi.

Musiqqa darslarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'rgatishda bir qator pedagogik muammolar mavjud. Jumladan, o'quvchilarning musiqiy tayyorgarlik darajasi, til darajasi, talaffuz va musiqiy eshitish ko'nikmalari farqliligi, shuningdek, pedagoglarning metodik tayyorgarligi kabi omillar ijro jarayonining samaradorligiga ta'sir qiladi. Shu sababli, darslarda qo'shiqlarni tanlashdan tortib, ijro etish texnikasi, ritm va intonatsiya ishlash, hamda o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan strategiyalarni puxta ishlab chiqish zarur.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilidagi qo'shiqlar o'quvchilarda lingvistik va musiqiy kompetensiyalarni bir vaqtning o'zida rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, talaffuzni o'rgatishda qo'shiqlar tilning ohangini, intonatsiyasini va talaffuz nuanslarini o'rgatishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, qo'shiqlar o'quvchilarda fonetik ongni shakllantiradi va ularni ingliz tilidagi matnlarni yanada ravon va tabiiy o'qishga rag'batlantiradi. Bu esa, musiqiy va lingvistik ko'nikmalarni birlashtirgan kompleks yondashuvning samaradorligini ko'rsatadi.

Musiqqa va ingliz tilini birlashtiruvchi metodika bir nechta yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Birinchi yo'nalish - bu ritmik va melodik tarkibni o'rgatish orqali tilni o'rganish. Masalan, qo'shiqlardagi ritm va intonatsiya o'quvchilarga talaffuzni tabiiy va aniq qilishga yordam beradi. Ikkinchi yo'nalish - semantik va lingvistik tarkibni o'rgatish, ya'ni qo'shiqlardagi so'zlar va iboralar orqali lug'at boyligini oshirish. Uchinchi yo'nalish - ijodiy faoliyatni rag'batlantirish, masalan, o'quvchilarga qo'shiqlarni turli tarzda ijro etish, sahna harakati va emotsional ifodani qo'llash imkoniyatini berish.

Umumta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasini takomillashtirish bir nechta pedagogik printsiplarga asoslanadi. Bu printsiplarga quyidagilar kiradi: didaktik va estetik uyg'unlik, o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olish, ijodiy faoliyat va motivatsiyani oshirish, ko'p darajali bilimlarni integratsiyalash va musiqiy ta'limning amaliy yo'nalishini kuchaytirish. Shu bilan birga, pedagogik jarayonda interfaol metodlardan, multimediya vositalaridan, guruh ishlari va rolli o'yinlardan samarali foydalanish o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va darslarni qiziqarli qiladi.

Maqolada ilgari suriladigan asosiy g'oya shundan iboratki, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasini takomillashtirish orqali o'quvchilarda musiqiy va lingvistik kompetensiyalarni bir vaqtda rivojlantirish mumkin. Bu esa maktab musiqasi darslarini nafaqat san'atga, balki tilga oid ko'nikmalarni mustahkamlashga xizmat qiluvchi integratsiyalashgan vosita sifatida qarashga imkon beradi. Shu nuqtai nazardan, maqola ilmiy jihatdan o'quvchilarda ingliz tilida qo'shiqlarni ijro etishning pedagogik va metodik asoslarini aniqlashga qaratilgan.

Shu bilan birga, tadqiqot amaliy qismida maktab darslarida qo'shiqlarni tanlash mezonlari, ijro etish texnikasi, o'quvchilarning ritm va intonatsiya ko'nikmalarini baholash, talaffuzni yaxshilash, motivatsiyani oshirish bo'yicha metodik tavsiyalar keltiriladi. Ushbu tavsiyalar o'qituvchilarga darslarni samarali tashkil etish, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish va ingliz tilida qo'shiqlarni ijro etish jarayonini qiziqarli va natijali qilish imkonini beradi.

Kirish qismida keltirilgan nazariy asoslar va muammolar tadqiqotning keyingi boblarida batafsil tahlil qilinadi, metodik tavsiyalar ishlab chiqiladi va o'quvchilarning ijodiy hamda lingvistik ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan amaliy strategiyalar bayon etiladi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etishning nazariy asoslari

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarining asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, musiqiy va lingvistik ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish esa bu jarayonda innovatsion vosita sifatida qaraladi, chunki ular o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlari bilan bir qatorda tilni o'rganish jarayonini ham qo'llab-quvvatlaydi. Qo'shiqlarni ijro etish orqali o'quvchilar talaffuz, intonatsiya, ritm, musiqa eshitish va emotsional ifoda kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Shu bois, ingliz tilida qo'shiqlarni o'rgatishning nazariy asoslarini chuqur o'rganish darslarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Musiqa darslarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etishning nazariy asoslari bir nechta yo'nalishda tahlil qilinadi: pedagogik, psixologik, lingvistik va estetik. Pedagogik nuqtai nazardan, darslar o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan

holda rejalashtirilishi kerak. Bu esa qo'shiqlarni tanlashdan boshlab, ijro texnikasi, ritm va intonatsiyani o'rgatish, shuningdek, ijodiy faoliyatni rag'batlantirishni o'z ichiga oladi. Masalan, boshlang'ich sinflarda sodda va tez yod olinadigan qo'shiqlar tanlansa, yuqori sinflarda murakkabroq va tez-tez intonatsiya o'zgaradigan qo'shiqlar tanlanadi.

Psixologik nuqtai nazardan, qo'shiqlar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi, ularni dars jarayoniga qiziqtiradi va motivatsiyasini oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilar sevimli ingliz qo'shiqlarini ijro etayotganda, ular yanada faol, qat'iyatli va ijodiy bo'lib qoladi. Shuningdek, qo'shiqlar orqali o'quvchilarda emotsional intellektni rivojlantirish mumkin. Ular qo'shiqlardagi matn va musiqiy ohang orqali o'z his-tuyg'ularini ifodalaydi, musiqiy ifodaning nozik jihatlarini tushunadi va o'z his-tuyg'ularini boshqarishni o'rganadi.

Lingvistik nuqtai nazardan, ingliz tilidagi qo'shiqlar o'quvchilarda talaffuz, intonatsiya va so'z boyligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Qo'shiqlarda so'zlarning ohangi, talaffuz va intonatsiya tabiiy va kontekstual tarzda berilganligi tufayli o'quvchilar ularni yodlab, tabiiy ravishda talaffuz qilishi mumkin. Shu bilan birga, qo'shiqlar matni orqali lug'at boyligi oshadi, yangi iboralar o'rganiladi va nutq madaniyati shakllanadi. O'quvchilar qo'shiqlarni yodlab, ularni turli ritm va intonatsiya bilan ijro etganda, talaffuz va musiqiy ifoda bir vaqtda rivojlanadi.

Estetik nuqtai nazardan, ingliz tilidagi qo'shiqlar o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Musiqa darslarida qo'shiqlar ijro etish orqali o'quvchilar musiqa ohangini, ritmini, kayfiyatini va emotsional rangini his qiladilar. Shu bilan birga, ular sahnadagi ijro etish madaniyati, sahna harakati va emotsional ifodani o'rganadi. Bu esa ularning ijodiy fikrlash va ijro etish malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'rgatishda metodik vositalar ham muhim ahamiyatga ega. Darslarda qo'shiqlarni ijro etish uchun audio va video materiallar, interfaol taqdimotlar, multimediya dasturlari va musiqiy asboblarni qo'llanilishi mumkin. Masalan, o'quvchilar qo'shiqlarni tinglab, talaffuzni tekshirish, ritm va intonatsiyani aniqlash, shuningdek, sahnada ijro etish mashqlarini bajarish orqali ko'nikmalarini mustahkamlashadi. Shu tarzda metodik vositalar o'quvchilarning e'tiborini jalb qiladi va darslarni qiziqarli qiladi.

Musiqa darslarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasini takomillashtirishning yana bir muhim jihat - bu o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish. Har bir o'quvchi ritm, intonatsiya va talaffuzni o'zlashtirishda turlicha qobiliyatga ega. Shu sababli, darslarda differensial yondashuvni qo'llash zarur. Masalan, ritmni yaxshiroq o'rganadigan o'quvchilarga murakkabroq qo'shiqlar berish, talaffuzni rivojlantiradiganlarga esa matnga e'tibor qaratish tavsiya etiladi. Shu tarzda har bir o'quvchi individual tarzda rivojlantiriladi va umumiy natija yaxshilanadi.

Ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'rgatishning nazariy asoslaridan kelib chiqib, maktab darslarida quyidagi pedagogik yondashuvlarni qo'llash tavsiya etiladi:

1. Integratsiyalashgan yondashuv - qo'shiqlar orqali musiqiy va lingvistik ko'nikmalarni bir vaqtda rivojlantirish.

2. Differensial yondashuv - o'quvchilarning individual imkoniyatlari va qobiliyatlarini hisobga olish.

3. Interfaol yondashuv - guruh ishlari, rolli o'yinlar, multimediya vositalari orqali darslarni qiziqarli qilish.

4. Ijodiy yondashuv - o'quvchilarga qo'shiqlarni turli usullarda ijro etish, sahna harakati va emotsional ifodani qo'llash imkoniyatini berish.

Nazariy jihatdan, ingliz tilidagi qo'shiqlarni o'rgatish metodikasini takomillashtirish o'quvchilarning musiqiy eshitish qobiliyati, ritmni anglash, talaffuzni rivojlantirish, intonatsiyani aniqlash va emotsional ifodani shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasi oshadi, bu esa umumiy o'rta ta'lim maktablaridagi musiqa ta'limining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish orqali o'quvchilar nafaqat musiqiy ko'nikmalarini, balki lingvistik qobiliyatlarini ham mustahkamlashadi. Qo'shiqlardagi so'zlar, intonatsiya va ritm o'quvchilarga tilni tabiiy va kontekstual tarzda o'rganishga imkon beradi. Bu esa musiqiy va lingvistik ko'nikmalarni birlashtirgan kompleks yondashuvning samaradorligini ko'rsatadi.

Shu nuqtai nazardan, umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etishning nazariy asoslarini puxta o'rganish, metodik tavsiyalar ishlab chiqish va dars jarayonida qo'llash darslarning sifatini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa o'quvchilarda estetik did, musiqiy va lingvistik kompetensiyalarni rivojlantirishga imkon yaratadi va ular uchun musiqiy ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi va amaliyoti

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi o'quvchilarning musiqiy va lingvistik kompetensiyalarini bir vaqtning o'zida rivojlantirishga qaratilgan tizimli yondashuvdir. Ushbu metodika nafaqat qo'shiqlarni to'g'ri ijro etish texnikasini o'rgatadi, balki talaffuz, intonatsiya, ritm, musiqa eshitish qobiliyati va emotsional ifodani shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, metodik jarayonni puxta rejalashtirish, darsning bosqichlarini aniqlash va o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish muhimdir.

Musiqa darslarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi bir necha asosiy bosqichdan iborat: tayyorgarlik, o'rganish, mashq qilish va ijro etish. Tayyorgarlik bosqichida pedagog qo'shiqlarni tanlash, ularning murakkablik darajasini aniqlash va o'quvchilarni darsga tayyorlash bilan shug'ullanadi. Qo'shiqlar o'quvchilarning yosh

xususiyatlari, musiqiy tajribasi va til darajasiga mos bo'lishi zarur. Boshlang'ich sinflarda sodda, ritmik va tez yod olinadigan qo'shiqlar tanlanadi, yuqori sinflarda esa murakkab intonatsiya va ritm o'zgarishlarini o'z ichiga olgan qo'shiqlar qo'llaniladi.

O'rganish bosqichi o'quvchilarga qo'shiqlar matni va melodiyasini tushuntirishni o'z ichiga oladi. Bu bosqichda pedagog o'quvchilarga qo'shiqlardagi so'zlarni talaffuz qilish, intonatsiyani his qilish, ritmni anglash va musiqiy ifodani tushuntiradi. Qo'shiqlarni tinglash va qayta ijro etish orqali o'quvchilar talaffuz, intonatsiya va ritmni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, pedagog interfaol metodlardan - guruh ishlari, rolli o'yinlar, savol-javoblar va multimediya vositalaridan foydalanishi tavsiya etiladi, chunki bu o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va darslarni qiziqarli qiladi.

Mashq qilish bosqichi o'quvchilarning ijro texnikasini mustahkamlashga qaratilgan. Bu jarayonda o'quvchilar qo'shiqlarni takrorlash, ritm va intonatsiyani tekshirish, talaffuzni yaxshilash va emotsional ifodani rivojlantirishga e'tibor qaratadi. Pedagog har bir o'quvchi bilan individual ishlash orqali ularning zaif tomonlarini aniqlaydi va ularni tuzatishga yordam beradi. Shu bilan birga, guruhda ijro etish mashqlari o'quvchilarda hamkorlik, e'tibor va sahnadagi ishonchni rivojlantiradi.

Ijro etish bosqichi o'quvchilarning o'zlashtirgan ko'nikmalarini amalda qo'llashga imkon beradi. Bu bosqichda o'quvchilar qo'shiqlarni mustaqil yoki guruh bilan ijro etadi, sahna harakati va emotsional ifodani qo'llaydi. Shu tarzda ular ijodiy fikrlash, musiqiy intuitsiya va sahnadagi madaniyatni rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagog ijro jarayonini baholab, o'quvchilarga konstruktiv fikr va tavsiyalar beradi.

Ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasida talaffuz va lingvistik ko'nikmalarni shakllantirish muhim o'rin tutadi. Qo'shiqlar matni orqali o'quvchilar yangi so'zlar va iboralarni o'rganadi, talaffuzni tabiiy ravishda takomillashtiradi. Shu bilan birga, qo'shiqlarni ijro etishda intonatsiya va urg'u o'quvchilarda nutq madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Musiqiy ritm va talaffuz uyg'unligi esa o'quvchilarning tilni tabiiy tarzda o'rganishini ta'minlaydi.

Metodik jarayonda emotsional ifodani rivojlantirish ham katta ahamiyatga ega. O'quvchilar qo'shiqlar matni va musiqiy ohang orqali o'z his-tuyg'ularini ifodalaydi, musiqiy kayfiyatni his qiladi va sahnada o'zini erkin tutishni o'rganadi. Bu esa ularning ijodiy va estetik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, pedagog o'quvchilarning ijodiy tashabbusini rag'batlantirishi va qo'shiqlarni turli usullarda ijro etish imkoniyatini yaratishi muhimdir.

Metodikaning samaradorligini oshirish uchun o'qituvchilar multimediya va interfaol vositalardan foydalanadi. Audio va video materiallar, interfaol taqdimotlar, musiqiy dasturlar va ilovalar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va darslarni qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, metodik vositalar orqali pedagog o'quvchilarning talaffuz va intonatsiyasini tekshirish, ritmni nazorat qilish va ijro etish texnikasini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, metodik jarayonning samaradorligini oshirish uchun pedagoglar o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olishi kerak. Har bir o'quvchi ritm va intonatsiyani turlicha egallaydi, shuning uchun differensial yondashuvni qo'llash tavsiya etiladi. Masalan, ritmni yaxshiroq o'rganadigan o'quvchilarga murakkabroq qo'shiqlar berish, talaffuzni rivojlantiradiganlarga esa matnga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Shu tarzda har bir o'quvchi individual rivojlanadi va darslarning umumiy samaradorligi oshadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi o'quvchilarda musiqiy va lingvistik kompetensiyalarni bir vaqtning o'zida rivojlantirishga yordam beradi. Qo'shiqlar ritmi, intonatsiyasi va talaffuzi o'quvchilarda nutq madaniyatini rivojlantiradi, emotsional ifoda va ijodiy fikrlashni shakllantiradi. Shu bilan birga, metodika o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, darslarni qiziqarli qiladi va o'quvchilarda sahnadagi ishonchni mustahkamlaydi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi pedagogik, lingvistik, psixologik va estetik jihatlardan uyg'unlashtirilgan bo'lishi zarur. Shu yondashuv o'quvchilarga qo'shiqlarni samarali o'rganish, talaffuz va ritmni rivojlantirish, intonatsiya va emotsional ifodani egallash, shuningdek, musiqiy va lingvistik kompetensiyalarni birlashtirish imkonini beradi.

Shu bilan birga, metodik jarayonda pedagoglarning tajribasi va malakasi muhim ahamiyatga ega. Ular darslarni rejalashtirish, qo'shiqlarni tanlash, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish va interfaol metodlardan foydalanish orqali darslarning samaradorligini oshiradi. Natijada, o'quvchilar ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etishda nafaqat musiqiy, balki lingvistik va estetik ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi - bu musiqiy, lingvistik va estetik ko'nikmalarni birlashtiruvchi kompleks pedagogik yondashuvdir. Ushbu metodika o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va ingliz tilidagi talaffuz, intonatsiya va ritmni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, u o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, darslarni qiziqarli qiladi va ularni sahnadagi ijro etishga tayyorlaydi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish jarayoni o'quvchilarda nafaqat musiqiy, balki lingvistik va ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu jarayon bir necha asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi: talaffuzni takomillashtirish, intonatsiya va urg'uni to'g'ri ishlash, ritm va musiqiy eshitish ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, ijodiy fikrlash va emotsional ifodani shakllantirish. Shu jihatdan qo'shiqlar maktab darslarida integratsiyalashgan pedagogik vosita sifatida qaraladi.

Lingvistik ko'nikmalarni rivojlantirish qo'shiqlar ijrosida muhim ahamiyatga ega. Qo'shiqlardagi so'z va iboralar o'quvchilarga lug'at boyligini oshirish, talaffuzni yaxshilash va nutq madaniyatini shakllantirish imkonini beradi. Qo'shiqlar matni va melodiya birlashtirilganligi tufayli o'quvchilar so'zlarni tabiiy intonatsiya va urg'u bilan yodlaydi, bu esa ularni ingliz tilida ravon va tabiiy nutq qilishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, qo'shiqlar orqali o'quvchilar fonetik ongini rivojlantiradi, so'zlar orasidagi urg'u va intonatsiya o'zgarishlarini aniqlay oladi.

Ritm va musiqiy eshitish ko'nikmalarini shakllantirish ham qo'shiqlar ijrosining muhim jihatidir. Ingliz tilidagi qo'shiqlarda ritm talaffuz va intonatsiya bilan uyg'unlashadi, bu esa o'quvchilarga talaffuzni yanada tabiiy qilishga yordam beradi. Qo'shiqlarni takrorlash, guruhda ijro etish va ritmik mashqlar o'quvchilarda musiqiy eshitish va ritmni anglash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, ritm va talaffuz uyg'unligi o'quvchilarga qo'shiqlarni samarali va estetik jihatdan chiroyli ijro etish imkonini beradi.

Ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish ingliz tilidagi qo'shiqlar orqali amalga oshiriladi. O'quvchilar qo'shiqlarni turli usullar bilan ijro etish, sahnada harakat qilish, emotsional ifodani qo'llash orqali ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar qo'shiqlar matni va musiqasini tahlil qilib, o'z ifoda uslubini shakllantiradi va yangi ijodiy g'oyalarni ishlab chiqadi. Bu esa ularning estetik didini, ijodiy intuitsiyasini va musiqiy tafakkurini mustahkamlaydi.

Pedagogik jarayonda o'quvchilarning ijodiy va lingvistik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun turli metodik vositalar qo'llaniladi. Audio va video materiallar, interfaol taqdimotlar, musiqiy dasturlar va ilovalar o'quvchilarning e'tiborini jalb qiladi, darslarni qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar - guruh ishlari, rolli o'yinlar, savol-javoblar va muhokamalar o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi.

O'quvchilarda motivatsiyani oshirish ham lingvistik va ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish jarayonining muhim qismidir. Qo'shiqlarni ijro etish jarayonida o'quvchilar muvaffaqiyatni tez his qiladi, bu esa ularni yanada faol va qiziqqon qiladi. Pedagoglar o'quvchilarning individual yutuqlarini e'tirof etib, ularni rag'batlantirishi va qo'shiqlarni ijro etish jarayonida ijodiy tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashi lozim. Shu tarzda o'quvchilar qo'shiqlarni o'rganish jarayonida o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi va yanada samarali ijro etadi.

Ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish orqali o'quvchilarda emotsional ifoda ham rivojlantiriladi. Qo'shiqlardagi matn va musiqa o'quvchilarga turli kayfiyat va his-tuyg'ularni his qilishga imkon beradi. Masalan, sevimli qo'shiqlarni ijro etayotganda o'quvchilar quvonch, hayajon yoki tasalli his qilishi mumkin. Shu bilan birga, pedagoglar emotsional ifodani to'g'ri yo'naltirish va nazorat qilish orqali o'quvchilarda sahnadagi ishonch va ijodiy erkinlikni shakllantiradi.

Shuningdek, qo'shiqlar ijrosi o'quvchilarda jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruhda ijro etish jarayonida o'quvchilar bir-birining ritm va intonatsiyasiga e'tibor beradi, hamkorlikda ijro etish qobiliyatini oshiradi. Bu esa ularning kommunikativ ko'nikmalarini mustahkamlashga va musiqiy hamkorlikda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

Metodik tajribalar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish jarayoni o'quvchilarning til va musiqaga bo'lgan qiziqishini uyg'otadi. Shu bilan birga, ular qo'shiqlar orqali talaffuz, intonatsiya, ritm, emotsional ifoda va ijodiy fikrlashni bir vaqtning o'zida rivojlantiradi. Bu esa umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Amaliy jihatdan, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi quyidagi tavsiyalarga asoslanadi:

1. Qo'shiqlarni tanlash - o'quvchilarning yoshiga, til darajasiga va musiqiy tajribasiga mos qo'shiqlarni tanlash.

2. Talaffuz va intonatsiya mashqlari - qo'shiqlar matni orqali talaffuz va intonatsiyani takomillashtirish.

3. Ritm va musiqiy eshitish mashqlari - ritmni anglash va musiqiy eshitish ko'nikmalarini rivojlantirish.

4. Ijodiy ijro mashqlari - qo'shiqlarni turli usullar bilan ijro etish, sahna harakati va emotsional ifodani qo'llash.

5. Interfaol metodlar - guruh ishlari, rolli o'yinlar, multimediya va audio-video vositalardan foydalanish.

Shu tarzda o'quvchilar nafaqat qo'shiqlarni to'g'ri ijro etadi, balki talaffuz, intonatsiya, ritm, musiqiy eshitish, emotsional ifoda va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini bir vaqtda rivojlantiradi. Bu esa maktab musiqasi darslarining samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning estetik va lingvistik rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi o'quvchilarda lingvistik va ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan tizimli yondashuvdir. Shu metodika orqali o'quvchilar talaffuz, intonatsiya, ritm, musiqiy eshitish, emotsional ifoda va ijodiy fikrlashni bir vaqtning o'zida shakllantiradi. Shu bilan birga, pedagoglar interfaol va differensial yondashuvlarni qo'llab, darslarni qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ular uchun musiqiy ta'lim jarayonini yanada boyitadi.

Xulosa. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi o'quvchilarning musiqiy, lingvistik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, qo'shiqlarni ijro etish jarayoni o'quvchilarni nafaqat musiqiy, balki lingvistik jihatdan ham boyitadi. Qo'shiqlar orqali talaffuzni yaxshilash, intonatsiya va urg'uni to'g'ri ishlash, ritmni anglash va emotsional ifodani rivojlantirish mumkin. Shu bilan birga,

qo'shiqlar o'quvchilarning ijodiy fikrlash va estetik didini shakllantiradi, darslarni qiziqarli va samarali qiladi.

Kirish, 1-bob va 2-bobda keltirilgan nazariy va metodik tahlillarga asoslanib, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish jarayonining samaradorligini oshirish uchun bir qator pedagogik tavsiyalar ishlab chiqildi. Avvalo, qo'shiqlarni tanlashda o'quvchilarning yosh xususiyatlari, musiqiy tayyorgarligi va til darajasi hisobga olinishi zarur. Boshlang'ich sinflarda sodda va tez yod olinadigan qo'shiqlar tanlansa, yuqori sinflarda murakkabroq intonatsiya va ritm o'zgarishlarini o'z ichiga olgan qo'shiqlar tanlanadi. Bu yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi.

Qo'shiqlar ijrosi jarayonida talaffuz va intonatsiya mashqlari alohida o'rin tutadi. Qo'shiqlar matni orqali o'quvchilar yangi so'zlar va iboralarni o'rganadi, talaffuzni takomillashtiradi va nutq madaniyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, qo'shiqlar ritmi va intonatsiyasi o'quvchilarga talaffuzni tabiiy va estetik jihatdan to'g'ri qilishga imkon beradi. Ritmni anglash va musiqiy eshitish ko'nikmalarini rivojlantirish esa o'quvchilarda musiqiy tafakkur, konsentratsiya va sahnadagi ishonchni mustahkamlaydi.

Ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Qo'shiqlarni turli usullar bilan ijro etish, sahna harakati va emotsional ifodani qo'llash orqali o'quvchilar ijodiy fikrlashni shakllantiradi. Shu bilan birga, ular qo'shiqlar matni va musiqasini tahlil qiladi, o'z ifoda uslubini ishlab chiqadi va yangi ijodiy g'oyalarni yaratadi. Bu esa o'quvchilarning estetik didini, musiqiy intuitsiyasini va sahnadagi ishonchni rivojlantiradi.

Musika darslarida interfaol va multimediya vositalarini qo'llash qo'shiqlar ijrosining samaradorligini oshiradi. Audio va video materiallar, interfaol taqdimotlar, musiqiy dasturlar va ilovalar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va darslarni qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar - guruh ishlari, rolli o'yinlar va savol-javoblar - o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini oshiradi, ularni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

O'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish metodik jarayonning samaradorligini oshiradi. Har bir o'quvchi ritm va intonatsiyani turlicha egallaydi, shuning uchun differensial yondashuvni qo'llash zarur. Masalan, ritmni yaxshi o'rganadigan o'quvchilarga murakkabroq qo'shiqlar berish, talaffuzni rivojlantiradiganlarga esa matnga e'tibor qaratish tavsiya etiladi. Shu tarzda har bir o'quvchi individual rivojlanadi, darslarning umumiy samaradorligi oshadi va o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonch mustahkamlanadi.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi o'quvchilarda musiqiy va lingvistik kompetensiyalarni bir vaqtda rivojlantirishga yordam beradi. Qo'shiqlar matni va melodiysi orqali talaffuz, intonatsiya, ritm va

emotsional ifodani shakllantirish mumkin. Shu bilan birga, o'quvchilar qo'shiqlarni ijro etish jarayonida ijodiy fikrlashni rivojlantiradi, musiqiy intuitsiya va estetik didini mustahkamlaydi.

Metodika amaliy jihatdan darslarni samarali tashkil etishga imkon yaratadi. Pedagoglar qo'shiqlarni tanlash, talaffuz va intonatsiya mashqlari, ritm va musiqiy eshitish mashqlari, ijodiy ijro mashqlari va interfaol metodlarni uyg'unlashtiradi. Shu yondashuv darslarni qiziqarli qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni sahnadagi ijro etishga tayyorlaydi.

Xulosa qilib aytganda, umumiy o'rta ta'lim maktablarida ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish metodikasi - bu musiqiy, lingvistik va ijodiy ko'nikmalarni birlashtiruvchi kompleks pedagogik yondashuvdir. Ushbu metodika o'quvchilarning estetik didini shakllantiradi, talaffuz, intonatsiya, ritm, musiqiy eshitish, emotsional ifoda va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, u darslarni qiziqarli qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni sahnadagi ijro etishga tayyorlaydi.

Natijada, ingliz tilidagi qo'shiqlarni ijro etish maktab musiqasi darslarining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning estetik va lingvistik rivojlanishiga xizmat qiladi, ularni ijodiy va emotsional jihatdan boyitadi. Shu bilan birga, pedagoglar uchun metodik qo'llanma vazifasini bajaradi va darslarni innovatsion, interfaol va differensial yondashuvga asoslangan tarzda olib borishga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. Science and Education 3 (8), 138-144
2. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. Science and Education 3 (8), 224-230
3. СБЗ Саидий. Диалектика и образовательный процесс смена состояний системы образования как деятельности. Science and Education 5 (6), 151-157
4. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828.
5. СБЗ Саидий. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 - 877
6. КБ Холиков. Направляющие основы методики для педагогов и студентов музыкально эстетическая развития детей в садике. Science and Education 3 (2), 1233-1239
7. КБ Холиков. Некоторые новые вопросы, связанные с применением методов и приёмов музыки в общеобразовательной системе. Science and Education 4 (7), 100-106

8. КБ Холиков. Некоторые задачи, сводимые к вокальным управлениям голоса, при кантрапунктной музыки. *Scientific progress* 2 (3), 697-704
9. КБ Холиков. Вокальная культура как психологический феномен. *Актуальные вопросы психологии, педагогики, философии* 2 (11), 118-121
10. КБ Холиков. Диалоговые методы определения тональностей (не по квинтовому кругу)
Science and Education 4 (7), 198-205
11. СБ Саидий. Психологические характеристики музыкальных звуков. *Узбекистан* 2 (2), 76-82
12. Саид Болтазода, Саидий. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. *Science and Education* 4 (2), 1386-1391
13. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. *Science and Education* 3 (11), 962-969
14. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. *Science and Education* 3 (8), 196-203
15. Саидий, Саид Болтазода. Принципы и приложения музыкальной формы. *Science and Education* 5 (2), 432-438
16. Саидий, Саид Болтазода. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. *Science and Education* 5 (2), 348-354
17. Саидий, Саид Болтазода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. *Science and Education* 5 (2), 439-444
18. Саидий, Саид Болтазода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. *Science and Education* 3 (12), 864 - 870
19. Саидий, Саид Болтазода. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направление музыки. *Science and Education* 3 (10), 582-590
20. Саидий, Саид Болтазода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. *Science and education*. 3 (4), 1200-1205
21. Саидий, Саид Болтазода. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. *Science and Education* 5 (2), 322-327
22. Саидий, Саид Болтазода. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. *Science and Education* 3 (5), 1484-1492
23. Саидий, Саид Болтазода. Оценка качества педагогического мастерство, в проведения занятий сольфеджио в ВУЗах. *Science and Education* 4 (1), 604-610

24. Саидий, Саид Болтазода. Подробная информация к навыкам музыкального и экспериментального моделирования при решении задач дирижирования. *Science and Education* 2 (12), 803-811
25. Саидий, Саид Болтазода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. *Science and Education* 4 (1), 597-603
26. Саидий, Саид Болтазода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. *Science and Education* 4 (1), 556-562
27. Саидий, Саид Болтазода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. *Science and Education* 3 (12), 878 - 884
28. Саидий, Саид Болтазода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. *Science and Education* 3 (12), 871 -877
29. Саидий, Саид Болтазода. Субхонов, Отабек Адилович. Основы управления музыкального диктанта по сольфеджио. *Science and Education* 3 (3), 825-830
30. Саидий, Саид Болтазода. Интерпретация современных методов работы с малоуспеваемыми музыкантами. *Scientific Journal* 3 (3), 1193-1199